

**ÅRSMELDING
2018**

Diabetesforbundet

Diabetesforbundet er en uavhengig interesseorganisasjon for personer med diabetes og andre som er interessert i diabetes.

ORGANISASJON

Forbundet ble stiftet i 1948 og har i dag i underkant av 33.000 medlemmer. Per januar 2019 har vi 17 fylkeslag (Aust- og Vest-Agder har slått seg sammen, og Nord- og Sør-Trøndelag har slått seg sammen) og 113 aktive lokallag. Diabetesforbundet er tilsluttet den internasjonale diabetesføderasjonen (IDF), Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO) og Studieforbundet FUNKIS. Diabetesforbundet er også medlem av Innsamlingskontrollen, ExtraStiftelsen Helse og Rehabilitering og Frivillighet Norge.

Nina Skille satt som forbundsleder fram til landsmøtet 2018, der Sverre Ur ble valgt som ny leder. Forbundets generalsekretær er Bjørnar Allgot.

Medisinsk medarbeider er professor Trond Geir Jenssen. Psykologisk medarbeider er dr. philos i klinisk psykologi Jon Haug. Ernæringsfaglig medarbeider er klinisk ernæringsfysiolog Anne-Marie Aas. Nina Skille overtok som pedagogisk medarbeider etter Kathrine Hestø Hansen ved landsmøtet 2018.

VERDIER

Våre verdier – **TROVERDIG, HJELPSOM og MODIG** – representerer det vi som organisasjon står for, og de danner en felles plattform for alle våre handlinger. Gjennom å etterleve våre verdier skal vi alle framstå slik at vi utgjør en forskjell både innad i organisasjonen og i forhold til dem rundt oss.

VISJON

Vår visjon er hva vi skal strekke oss etter i alt vi gjør. Visjonen er vår framtidsdrøm og er relatert til diabetes og det å mestre denne og ha et bedre liv – helst uten diabetes.

Ved å bidra med det vi kan, skal vi arbeide for å opplyse, utdanne og kvalifisere de rundt oss, slik at samfunnet er i stand til å bidra til at vi når vår visjon:

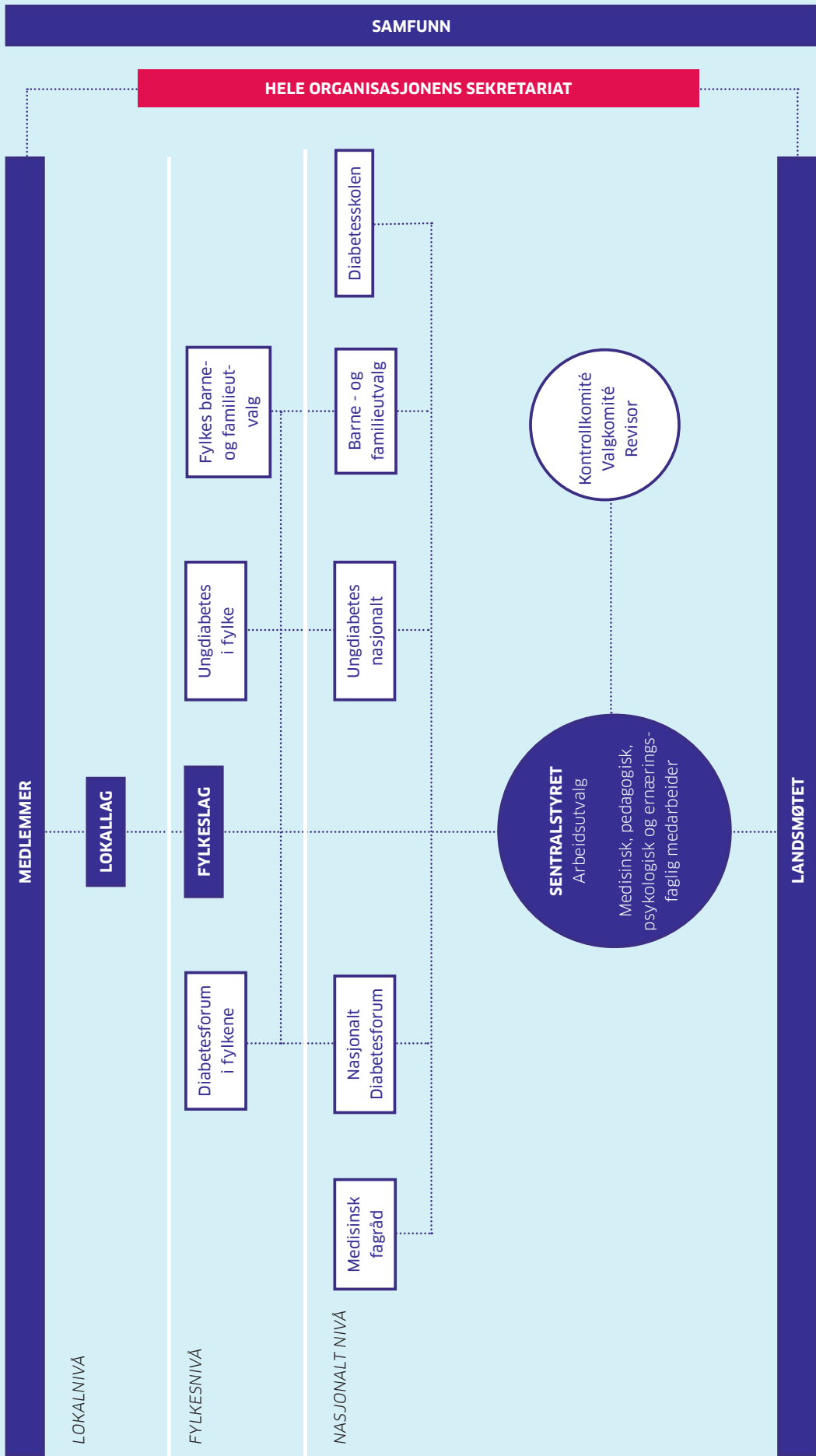
SAMMEN FOR ET GODT LIV MED DIABETES – OG EN FRAMTID UTEN

OPPDRAK

Diabetesforbundets oppdrag beskriver de oppgavene vi skal bruke tiden vår og ressursene våre på. Vi skal i all vår innsats for de med diabetes og samfunnet rundt oss ha fokus på vårt oppdrag:

Vi skal fremme din sak og gi kvalitetssikret informasjon og veiledning – slik at du får god behandling og har kunnskap og motivasjon til å mestre livet med diabetes.

ORGANISASJONSKART

Diabetesforbundet 70 år

I 2018 rundet Diabetesforbundet 70 år, fellesskapet som først het Landsforeningen for Sukkersyke. Det var også den gang et stort behov for å hjelpe de som ble rammet, spesielt fordi det var en enda mer krevende sykdom å leve med enn i dag.

Diabetesforbundet har i disse 70 årene hele tiden jobbet for at vi med diabetes skal ha tilgang på det beste tilgjengelige utstyret og medikamentene, og den beste mulige behandlingen. Uten Diabetesforbundet hadde nok ikke dette vært så bra som det er i dag. Det gode arbeidet skal vi fortsette å føre.

VI FØLGER MED PÅ UTVIKLINGEN INNEN SEKTOREN

I 2018 deltok vi på EASD, den store europeiske forskningskonferansen for diabetes med cirka 15.000 deltakere, hvor all diabetesrelevant forskning legges fram. Her blir også nye medisiner presentert.

Vi deltok også på ATTD, en mindre konferanse med cirka 3000 deltakere, hvor alt diabetesrelatert utstyr som insulinpumper og sensorer blir presentert. Her får vi fanget opp hva som kommer av nytt utstyr. På begge disse arrangementene er vi ofte sammen med noen av våre rådgivere fra medisinsk fagråd, som gir oss et godt grunnlag for å vurdere hva som er verdt å ta med seg.

POLITISK ARBEID

Det har blitt jobbet mye for å få gjennom nytt utstyr med funksjonalitet som kan bedre behandlingen betydelig, deriblant FreeStyle Libre. Dette har vist seg å være en lang vei å gå, først på grunn av komplisert metodevurdering, og deretter personvernregler. Men vi kommer stadig nærmere en løsning.

Vi oppnådde også en økning fra to til fire millioner til Diabetesplanen over statsbudsjettet for 2019.

BETYDELIG ARBEID UTE I LOKAL- OG FYLKESLAG

Det nedlegges et stort arbeid rundt om i det ganske land på flere områder:

- Kursvirksomhet av mange slag både for type 1 og type 2, noen fylkeslag har også hatt Diabetesforum.
- Likepersonvirksomhet i alle kategorier.
- Barn og foreldresamlinger er et særdeles viktig arbeide for en sårbar gruppe som har et helt liv foran seg hvor diabetes skal mestres.
- Ungdom er også en utsatt gruppe som er vanskelig å nå ut til, men som det også jobbes mye med å ha med i en periode av livet hvor motivasjonen for god behandling av egen diagnose ofte er lav.
- Vervekampanjer pågår kontinuerlig gjennom stands og blodsuktermåling ved apotek og andre steder, da spesielt på Verdens diabetesdag.

STØRRE BEGIVENHETER

Landsmøtet ble avholdt med stor deltakelse, cirka 350 personer og med 230 delegater til stede. Revidert strategi og retningslinjer for fylkessammenføring ble vedtatt samt valg av nytt sentralstyre.

Forskningspriser ble også utdelt i år på Verdens diabetesdag, som første gang var i 2017.

Nytt av året var at vi delte ut to priser, den ene til yngre forskere under 40 år.

SENTRALSTYRET: Bak f.v. Torill Lien Nilsen (vara), Erlend Gjerve, Inger Myrvedt, Sverre Ur (leder), Lars Tore Haugan, Maria Therese Breistrand. Foran f.v. Martine Hemstad Lyslid (nestleder), Ronny Bjørkavåg, Ingvar Hauge (vara) og Cato Hekkilæ (vara) var ikke til stede da bildet ble tatt.

Den ordinære prisen gikk til Knut Dahl-Jørgensen, som har utført fremragende forskning på diabetesfeltet over mange år. Prisen for yngre forskere gikk til Simon Nitter Dankel, som også har utført et stort arbeide innenfor diabetesrelatert forskning. Han er også i ferd med å initiere flere studier som vil komme oss til gode etter hvert.

VEIEN VIDERE

I året som kommer vil det naturlig nok bli en del arbeid med fylkessammenslåing. Dette har allerede krevd og vil fortsatt kreve en god del innsats. Her må vi bare gjøre det som er nødvendig, da dette dessverre ikke gir noen ekstragevinst i diabetes-saken.

Vi vil jobbe med digitalisering og enda mer bruk av digitale medier også innenfor innsalg av forbundet og medlemsverving. Opplysning og opplæring via video vil det bli mer av, slik at alle medlemmer får tilgang til god informasjon hjemme i stua, uten nødvendigvis å dra langt til samlinger for å få tak i det siste og beste.

Vi vil opprettholde god oppmerksomhet rundt hjelp til type 2-behandling og se på hva som kan gjøres for å få tilgang til spesialister også der hvor avstandene er store.

Det jobbes også med forbedring av omsorgen på sykehjem, den beste løsningen vil være å få diabetesbehandling inn i regulær opplæring og etterutdanning av personell på institusjonene. Dette arbeidet er i gang.

I tillegg til dette vil det bli jobbet mye for å få på plass det beste av utstyr for type 1.

Sverre Ur
Forbundsleder

70-årsjubileum landet rundt

30. september fylte Diabetesforbundet 70 år. Festen startet allerede i august, og nachspielet varte og rakk.

Allerede under Arendalsuka i august tjuvstartet Diabetesforbundet jubileumsfeiringen. Med nærmere 100 politikere, samarbeidspartnere, tillitsvalgte og medlemmer fra fylkes- og lokallag i Agder og andre støttespillere tilstede, ble glassene hevet høyt for den blivende 70-åringen.

Under Arendalsuka ble også Diabetesforbundets 70 år lange historie presentert i bokform. Jubileumsboka «*Historien om diabetes: forskning, framskritt og forbund*» ble lansert til stor begeistring. Det er ikke ethvert bursdagsbarn forunt å bli hedret mellom to permer, til og med halvannen måned før selve dagen.

På landsmøtet i oktober ble det arrangert gallamiddag for 70-åringen. Den ærverdige og fortsatt virile jubeloldingen ble hedret med treretters middag, taler, og musikalsk underholdning fra øverste hylle ved koret Frisk Pust.

Rundt omkring i landet gjorde også mangt et fylkes- og lokallag stas på jubilaranten. Hele veien fra Finnmark til Agder kunne man høre champagne-korkene sprette med jevne intervaller i høstskumringen.

1

2

- VETERAN:** Bent Pedersen fra Porsgrunn var på den første sommerleiren i 1954 og var en spesiell gjest under gallamiddagen. Her på scenen sammen med ass. organisasjonssjef Tore Amundøy og kommunikasjonssjef Turid Gjerde Spilling.
- FRISK PUST:** Jubilaranten ble hedret med korsang fra øverste hylle.

FØDELS DAGSKAKE: Diabetesforbundets egen diabeteskake ble også lansert i anledning jubileet. Denne godsaken ble utviklet i samarbeid med matskribent og TV-kokk Ida Gran-Jansen.

GJESTER: 70-åringen ble feiret med flott fest under landsmøtet, her er noen av bursdagsgjestene.

JUBILEUMSBOK: Jubileumsboka ble lansert allerede under Arendalsuka.

HVA HAR VI GJORT?

Diabetesforum i fylkene

De årene det ikke blir arrangert nasjonalt Diabetesforum, blir det arrangert fylkesvise Diabetesforum.

Det har i 2018 blitt gjennomført Diabetesforum i følgende fylker:

- Hedmark og Oppland, 25.–26. januar
- Telemark og Vestfold, 15.–16. mars
- Sogn og Fjordane, 11.–13. april
- Hordaland, 19.–20. oktober

Det har vært en representant fra nasjonalt Diabetesforumstyret, sekretariatet, eller sentralstyret til stede på de fleste av arrangementene i fylkene.

DIABETESFORUMKONFERANSE

Diabetesforbundet inviterte til Diabetesforumkonferanse – en konferanse som har til hensikt å øke samarbeidet mellom det nasjonale Diabetesforumstyret og Diabetesforum i fylkene. Målet er at vi sammen skal løfte fylkesforumene både med hensyn til aktualitet og oppslutning. Bakgrunnen for valgte fagtema på Diabetesforumkonferansen var et ønske om at disse skal få økt aktualitet også på neste års fylkesforum.

På Diabetesforumkonferansen 2018 var det 39 deltagere. Representanter fra tolv diabetesforumstyret i fylkene, nasjonalt Diabetesforumstyret, sentralstyret og sekretariatet var tilstede. Spesielt hyggelig var det denne gangen at flere fylkesledere var til stede på konferansen.

Faglig innlegg var forebygging av diabeteskomplikasjoner og diabetes i allmennpraksis. Bakgrunnen for dette er ønske om økt fokus på denne målgruppen i neste periode.

GRUNNKURS FOR ANSATTE I KOMMUNE-HELSETJENESTEN

Høsten 2018, parallelt med høstens fylkesforum, ble et grunnkurs, initiert av nasjonalt Diabetesforumstyre på Diabetesforumkonferansen november 2017, satt opp som en pilot i Hordaland. Til grunnkurs ble det benyttet lokale krefter, og kurset hadde en varighet av tre timer. Kurset var sponset med kr 10.000,- både av sentralstyret og Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester i Hordaland (USHT), og ble tilbydd kostnadsfritt for helsepersonell i kommunehelsetjenesten. Kurset og kostnadsrammen var tenkt til 50 kursdeltakere. Stor pågang gjorde at deltakerantallet ble utvidet til 100, og at Hordaland dekket underskuddet gjennom eget budsjett. Spørsmålet er om det er mulig å få dette ut til øvrige fylker i Norge gjennom et samarbeid med USHT på landsbasis. Representant for nasjonalt Diabetesforumstyre Liv Krossøy og organisasjonsrådgiver Heidi T. Henriksen var begge tilstede på kurset med tanke på videre samarbeid med USHT.

HVA HAR VI GJORT?

Innvandrerhelse i Diabetesforbundet

Diabetesforbundet arbeider aktivt med å oppsøke personer med minoritetsbakgrunn og øke kunnskapen blant disse. Informasjonsarbeid om diabetes rettet mot denne gruppen er ressurskrevende, da det kreves oppsøkende arbeid.

Raske fakta

Forekomsten av – og risikoen for – diabetes type 2 er mange ganger høyere hos personer fra Asia og Afrika

Personer med minoritetsbakgrunn og diabetes får sykdommen tidligere og har dårligere blodsukkerkontroll, sammenlignet med etnisk norske personer med diabetes

Faktorer som språkvansker, kulturelle forskjeller, myter, manglende kunnskap og helsevitenskap samt analfabetisme, gjør at vi må drive med nybrottsarbeid for å nå frem med budskapet.

For å kunne nå frem til ulike kulturelle miljøer med ulikt språk, har Diabetesforbundet ansatt veiledere med ulik bakgrunn som sammen danner «Diabeteslinjen face2face». I 2018 har face2face bestått av fire veiledere med ulik helsefaglig og kulturell kompetanse. Fra 2016 til og med 2018 har veilederne hatt fokus på somali-, urdu- og arabisktalende miljøer.

DØRÅPNERE

Dette er grupperinger som også statistisk sett er mer utsatt for diabetes type 2, og hvor vi ser at forebygging er viktig. Veilederne fungerer som «døråpnere» til sine språkmiljøer, kjenner til ulike møtesteder og får lettere innpass blant likesinnede.

I 2018 har face2face oppsøkt i overkant av 5000 personer med minoritetsbakgrunn.

Eksempler på oppsøkte møteplasser er religiøse steder som templer og moskeer, ulike innvandrerorganisasjoner, norskskoler, kulturelle grupper og større arrangementer som Melafestivalen og andre steder hvor personer med minoritetsbakgrunn treffes.

MÅLEDAG FOR KVINNER

Den 13. mai inviterte Diabetesforbundet, Stella Røde Kors og Boots apotek, kvinner til Stella kvinnesenter for å måle blodsukker, kolesterol og BMI. Rundt 80 kvinner fikk målt sitt blodsukker hos veilederne fra face2face – og arrangementet var svært vellykket.

GRATIS TRENING FOR KVINNER

I november startet en av veilederne i face2face et pilotprosjekt med gratis trening for innvandrerkvinner. Prosjektet hadde en varighet på tre måneder, og var et samarbeid med treningsstudioet Actic. Treningene hver onsdag og torsdag på henholdsvis Holmlia og Furuset ble et populært tilbud for kvinner med ulik innvandrerbakgrunn.

HVA HAR VI GJORT?

Diabetes på Melafestivalen

Standen til Diabeteslinjen face2face og Diabetesforbundet Oslo var godt besøkt under den årlige Melafestivalen.

Veiledere fra face2face målte blodsukker, mens tillitsvalgte fra fylkeslaget i Oslo delte ut informasjon fra standen på Rådhusplassen – alle tre festivaldagene 17.-19. august.

– Standen var godt besøkt gjennom helgen, og av de som var innom, var det nærmere 400 som fikk målt blodsukkeret sitt. Besøkende fikk også utdelt informasjon og svar på ulike spørsmål, forteller Ina Jakobsen, leder for Diabeteslinjen face2face i Diabetesforbundet.

Rundt 400 besøkende fikk målt blodsukkeret på standen til face2face. Her snakker Bjørn Andresen fra Diabetesforbundet Oslo med noen av dem som er innom.

Nour AlHouda ThayThay og Akfa Siddiqui, veiledere for face2face, målte blodsukker og svarte på spørsmål gjennom helgen.

HVA HAR VI GJORT?

Ungdiabetes

Feiret 30 år med ungdomsfokus.

I 30 år har Ungdiabetes talt ungdommens stemme i Diabetesforbundet, og hatt en viktig rolle i saker som omhandler ungdom. Jubileumsåret ble feiret i stor stil i forbindelse med årets lederforum og ledertreningskonferanse. Der var både fylkesledere og Ungdiabetes' tillitsvalgte samlet til fest i ungdommens tegn. Tidligere ledere av Ungdiabetes nasjonalt var invitert, og holdt hver sin presentasjon fra sin del av Ungdiabetes-historien. De voksne fikk testet sin kunnskap om både Ungdiabetes og ungdomsrelaterte tema i en quiz. Det var et stolt nasjonalt styre som feiret 30 år med fokus på å gi ungdom med diabetes et godt liv.

PREMIERE PÅ SNAPCHAT

Ungdiabetes har for første gang annonsert sin tilstedeværelse på Snapchat. Kontoen går på rundgang hos tillitsvalgte og andre interesserte, fra uke til uke. Her kan man følge hverdagen til ungdom med diabetes, og stille spørsmål hvis man lurer på noe. Temaene hittil har vært trening, blodsukkeret om morgenen, eksamensstress, sykehusbesøk og mye annet. Allerede etter noen få måneder var det over 500 følgere på kontoen.

«Diabetes er en kamp, som man skal jobbe for å vinne»

(Gutt 18 år)

SAMMEN OM DIABETES

Diabetesweekend er Ungdiabetes sitt årlige arrangement, som går av stabelen i september. Det er nye temaer og aktiviteter fra år til år, og aktiviteten i år var curling. Konkurransen var like hard som isen, og læringskurven var bratt. Temaene for helgen var diabeteskunnskap og livet med diabetes. Karianne Viken holdt et inspirerende foredrag om sitt liv som transplantert, og om de harde ungdomsårene med diabetes. Deltakerne kom fra hele landet. Flesteparten hadde diabetes, men det var også noen pårørende med.

UNGT ENGASJEMENT

Ungdom med diabetes finnes over hele landet, og det gjør snart også Ungdiabetes. I 2018 er Ungdiabetes i oppstarten i to nye fylker, og er dermed tilstede i 15 av 17 mulige fylker (Agder og Trøndelag er blant de sammenslåtte). Det lokale engasjementet er stort, og de tillitsvalgte gjør en kjempejobb for ungdom med diabetes. Derfor er Ungdiabetes opptatt av å følge opp og bistå lokalt der hvor det trengs. Å gi et tilbud i alle fylker er en viktig del av dette arbeidet. Ungdiabetes er veldig stolte av hver eneste engasjerte ungdom der ute, og heier på dem hver eneste dag.

«Diabetes har formet meg som person»

(Jente 19 år)

«Diabetes er min yndlings sykdom»

(Jente 26 år)

«Den største utfordringen er fordommene»

(Gutt 18 år)

HVA HAR VI GJORT?

1,3 millioner til Insufanten

Nasjonalt barn- og familieutvalg jobber for barn i aldersgruppen 0-16 år og deres familier. I 2018 har hovedfokuset vært Insufanten, en liten blå elefant som er barnas trygge følgesvenn.

Målet med prosjektet er å gjøre barna tryggere på insulin og egenbehandling, og la dem vite at de ikke er alene. Det vil bli laget materiell og verktøy til bruk i lokal- og fylkeslag, i tillegg til at Insufanten reiser på besøk til forhåpentligvis alle Norges fylkeslag.

ExtraStiftelsen innvilget i 2018 hele 1,3 millioner kroner til prosjektet som vil vare i tre år. Det var en stolt gjeng fra nasjonalt BFU som lanserte prosjektet på landsmøtet, hvor selveste Insufanten også var med. Ivrigere BFU-ere over hele landet gjør en uvurderlig innsats for barn med diabetes hver eneste dag, og det nasjonale utvalget gleder seg til å sende Insufanten ut på Norgesturné.

”

Insufanten skal reise rundt og sette barnediabetes på dagsorden.

Gry Brun Blåbærvik

HVA HAR VI GJORT?

Sommerleir med stor S

Felleskap og følingsrisiko, sommer og selvstendighet. Den siste uka i juni var 39 ungdommer i alderen 14 til 18 år samlet på sommerleir.

Årets sommerleir ble arrangert på Sørmarka Konferansehotell på Siggerud i Ski. Under disse juni-dagene fikk ungdom fra hele landet moret seg med workshops, quiz, «Farmen light», trening og «Torsdagsrådet» med svar på innleverte spørsmål, i tillegg til masse fritid og egenaktivitet.

1

2

3

4

1. Diabetes ingen hindring! De aller fleste oppsøkte vannet på sommerleiren.
2. Emma Marie Rebne bar på Tuva Olsen Simensen i treningsøkten. Etterpå byttet de.
3. Anders Ahlquist gikk en runde til mange, blant annet til Julie Sangolt.
4. Viktig å tøye ut etter trening.

Spør ekspertene
om diabetes

HVA HAR VI GJORT?

Diabeteslinjen

Diabeteslinjen er Diabetesforbundets veiledningstjeneste som tilbys på telefon 815 21 948, Chat og nett: diabetes.no/linjen og på trykk i medlemsbladet Diabetes.

Diabeteslinjen har i 2018 hatt en 12 % nedgang i henvendelser fra året før. I 2018 kom 56 % av henvendelsene på telefon, 29 % på Chat, mens netthenvendelsene sto for 15 %. Det var 3007 telefonhenvendelser i åpningstiden. Svarprosenten var 83.

@Diabeteslinjen har vært på Twitter siden oktober 2010, og har nå 1224 følgere. Det tвитres om forskning, behandling, hjelpemidler, kosthold med mer. Medarbeidere på Diabeteslinjen svarer også på aktuelle e-post og Facebook-henvendelser.

Diabeteslinjen kan svare på språkene norsk, engelsk, somali, arabisk og tyrkisk. Ekspertpanelet består av tre leger, klinisk ernæringsfysiolog, farmasøyt og to psykologer (en på nett og en på telefon).

Diabeteslinjen får midler via statsbudsjettet og Diabetesforbundet.

HVA HAR VI GJORT?

Diabetes.no på stø kurs

2018 kan vise til en jevn flyt av både trofaste og skuelystne besøkende. På tampen av året ble også planlegging av ny drakt påbegynt.

De foregående årene har vært preget av nylansering, tilrettelegging for mobil og nettbrett, samt aktive kampanjer. Dette har også påvirket statistikken. I 2018 var diabetes.no litt mer tilbaketrukket, men gjestene har ikke uteblitt.

STABIL FREMGANG

Tallet på antall brukere forholder seg relativt stabilt, mens antallet unike sidevisninger økte med 1,34 % i 2018. Det totale antallet sidevisninger var 2,7 millioner.

Sidene som var mest besøkt, er de som omhandler symptomer, diabetes type 1, diabetes type 2, risikotesten, blodsuktermåling, og kosthold/oppskrifter.

KVINNER DOMINERER

Hele 69 % av nettsidenes brukere er kvinner, og av disse er det største segmentet i alderen 25-34 år, noe som utgjør 25 %. Ellers er det ganske jevnt fordelt på aldersgruppene.

Halvparten av alle besøkende tok turen via mobiltelefon.

I 2018 var vi ikke like aktive med kampanjer, som for eksempel risikotest-kampanjen. Allikevel gjennomførte hele 68.381 personer risikotesten.

Høsten 2018 startet vi et prosjekt med å optimalisere nettsidene, og gjøre diabetes.no enda mer forbrukerrettet og navigasjonsvennlig. Dette pågår for fullt, og i løpet av 2019 vil besøkende merke endringer.

HVA HAR VI GJORT?

Diabetesskolen

Landsmøtet 2015 vedtok å sette i gang med prosjektet «Diabetesskolen». På landsmøtet 2018 ble resultatet lansert.

Diabetesskolen er vår interne opplæringsplattform for tillitsvalgte. Den hjelper tillitsvalgte å skape læringsarenaer som gir kunnskap og trygghet til alle målgrupper.

Målet med Diabetesskolen er å gi gode verktøy når tillitsvalgte skal arrangere kurs og foredrag. Tillitsvalgte er hjertet i Diabetesskolen, og ved å logge seg inn på «Min side» på diabetes.no/diabetesskolen, finner man verktøy som kan brukes:

- Ulike maler
- Oversikt over nasjonale og interne kurs
- Tips til deg som tillitsvalgt
- Oppskrift på hvordan du kan lage egne kurs og arrangementer
- Oversikt over tilgjengelige foredragsholdere

Diabetesskolen vil fortsette å utvikle seg, og mange nyheter venter i årene som kommer.

diabetes.no/diabetesskolen

HVA HAR VI GJORT?

Samhandling om diabetes og spiseforstyrrelser

Diabetes og spiseforstyrrelser er en vanskelig kobling å håndtere – også for helsepersonell. Mer samarbeid om temaet var målet for konferansen på Gardermoen.

Generalsekretær Bjørnar Allgot snakket til full sal da han åpnet konferansen om diabetes og spiseforstyrrelser.

30. august arrangerte Diabetesforbundet og Regional avdeling for spiseforstyrrelser (RASP) konferansen «Diabetiske spiseforstyrrelser? – sammenheng, forståelse, behandling». 60 helsepersonell fra hele landet fordelt på sykepleiere, kliniske ernæringsfysiologer, leger, psykiatere, miljøterapeuter, psykologer, og veiledere fra Diabeteslinjen deltok. Målet med konferansen var å få til mer kunnskapsdeling og samarbeid mellom de som jobber med diabetes og spiseforstyrrelser.

Tema for dagen var blant annet utfordringer på diabetespoliklinikken, forskning på diabetes og

spiseforstyrrelser, og erfaringer med behandling av diabetes og spiseforstyrrelser ved Norsk Diabetikersenter. Diabetesforbundets psykologiske medarbeider Jon Haug inviterte to brukere til en samtale om deres erfaringer med både diabetes type 1 og mange år med spiseforstyrrelser. Dette bidro til mange spørsmål fra salen og en ivrig diskusjon rundt hvordan helsepersonell kan møte disse pasientene på en bedre måte. Dagen ble avsluttet med en paneldebatt med mange ulike meninger og synsvinkler, men med bred enighet om at dette er et tema som må utforskes mer i fremtiden.

ELISABETH
DIABETES TYPE 2
Du kan ha
tillit til meg

ARNE
DIABETES TYPE 2
Jeg vil høre
hva **du** har
å si

KAROLINE
DIABETES TYPE 1
Jeg **lytter**
til deg

HEGE KRISTIN
DATTER MED
DIABETES TYPE 1
Jeg **støtter**
deg

HVA HAR VI GJORT?

Diabetesforbundets likepersoner i ny drakt

I 2018 startet vi arbeidet med å friske opp likepersonsordningen vår.

En helg i november deltok til sammen 30 personer på likeperson- og likefamiliekurs. For første gang ble de to kursene slått sammen i et helt nyutviklet kurskonsept, med en litt lengre del for likefamiliene. På lørdagen ble det også avholdt en «Motivasjonsboost» for gruppeledere av motivasjonsgrupper.

På landsmøtet i oktober ble ny strategi vedtatt, og i henhold til den vil vi i neste landsmøteperiode ha stort fokus på å synliggjøre likepersonsordningen, slik at flere av våre motiverte likepersoner blir kontaktet og benyttet av de som trenger det. Det utvikles blant annet nye annonser og filmer for markedsføring.

Hele Nordisk forum på fjelltur. Målet var Kirkjubø, der fredagens middag skulle inntas.

HVA HAR VI GJORT?

Nordisk forum på Færøyene

I starten av juni var den nordiske diabetesfamilien samlet på vakre Færøyene for å delta på Nordisk forum.

Nordisk forum er en årlig møteplass for diabetesorganisasjonene fra Norge, Sverige, Danmark, Finland, Island og Færøyene. Hensikten med møtet er å diskutere felles problemstillinger og å hente inspirasjon og dele gode ideer. Også deltakere fra de nordiske ungdomsorganisasjonene er med og deltar på lik linje med de «voksne».

Den færøyske diabetesorganisasjonen, som var vertskap for helgen, hadde lagt opp til et fullpakket og spennende program. Viktige og engasjerende temaer var organisasjonsutvikling for fremtiden, hvordan lykkes med likepersonarbeid, ny teknologi og internasjonalt diabetesarbeid. Deltakerne fikk også en innføring i færøysk historie og kultur, og flere fikk opp pulsen da gruppen fikk prøve det nye treningskonseptet «Football fitness».

Ble inspirert av andre unge

– Inkluderende, lærerikt, morsomt, sosialt og interessant er ord som beskriver helgen på Færøyene, sier Katrine Mariell Karlsen fra Ungdiabetes. Hun deltok på Nordisk forum sammen med leder av Ungdiabetes, Bjørn Peter Sandmo.

– Vi kom hjem med masse inspirasjon, nye bekjentskaper og vennskap, samt mange gode minner. Det var spesielt interessant å høre hva unge fra de andre nordiske landene driver med, og hvordan de organiserer og planlegger for sine medlemmer, sier Karlsen.

Ungdommen samlet: F.v. Freja Bjerregaard Jensen (Danmark), Meinar Ortind (Færøyene), Bjørn Peter Sandmo (Norge), Lærke Thømming (Danmark), Robin Åhrling (Sverige), Milla Friman (Finland), Sophie Hindkjær (Danmark), Katrine Mariell Karlsen (Norge).

HVA HAR VI GJORT?

Nye blader – mer enn ny design

I 2018 fikk Diabetesforbundets medlemsblader en markert ansiktsløftning.

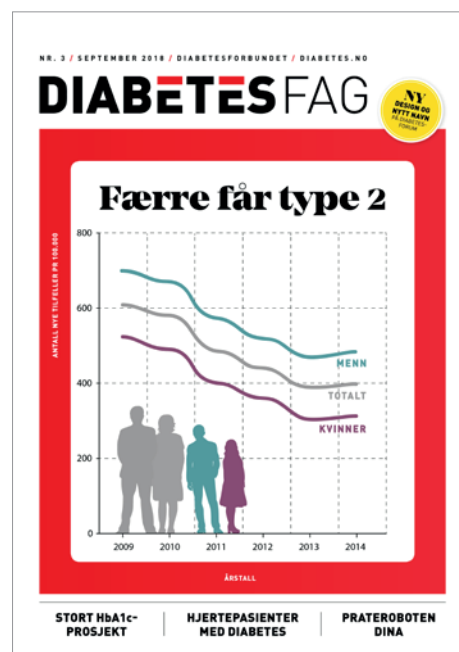
Med utgangspunkt i 2017s leserundersøkelse, jobbet Diabetesforbundet fram en forbedret versjon av det som kjennetegner medlemsbladet Diabetes: nyttig, troverdig, aktuell, modig, nær og tydelig. Første nummer i ny drakt ble lansert september 2018.

Det lille selskapet Mediamania har vært med på å utvikle design og oppbygging. Mediamania er for øvrig det designbyrået som har vunnet flest fagpriser, med blant annet Fjell og Vidde, Politiforum og Teknisk Ukeblad i porteføljen.

Fagpressen – interesseorganisasjonen som Diabetesforbundets medlemsblader er med i – har vært involvert i valget av trykkeri og distributør. Gjennom Fagpressen ble det tegnet kontrakt med Ålgård Offset i Rogaland og Easy2You (tidligere Norpost).

NYTT NAVN – NY FAGREDAKTØR

Det ble også gjort flere grep med medlemsbladet for helsepersonell, som har gått fra å hete Diabetesforum til å hete Diabetesfag. Hanne Løvdahl Gulseth ble ny fagredaktør, og det ble etablert en egen redaksjonsgruppe med stor faglig og geografisk bredde.

Begge medlemsblader i ny, forbedret design ble lansert i september.

HVA HAR VI GJORT?

Troverdig, hjelpsom og modig – i presse og sosiale medier

Diabetesforbundet fortsetter å figurere i bredden av norske medier. I 2018 preget den stadig aktuelle FreeStyle Libre-saken nyhetsbildet. Vedvarende strid rundt personvern hensyn og behandlingshensyn har engasjert bredt, såpass bredt at generalsekretær Bjørnar Allgot også ble invitert til Dagsnytt 18 for å tale brukernes sak. Gladnyheten om at færre har uoppdaget diabetes type 2 enn antatt, har også vært omtalt.

Av i alt 514 medieoppslag i 2018, er 343 rene nyhetssaker hvor Diabetesforbundet er omtalt. Diabetesforbundet hadde hovedfokus i 10 prosent av medieomtalen. Nyheten «I dag markeres Verdens diabetesdag», fikk mest spredning i media.

Hele 63 prosent av deknningen var i lokale medier, mens riksdekkende nisjemedier sto for 25 prosent. Det resterende ble fordelt mellom regional- og riks-

medier. Trykte medier hadde 60 prosent av deknningen, nettmедier det resterende.

Det totale antall medieoppslag omfatter også annonser og spalter av ikke-redaksjonell art.

Veksten i sosiale medier blomstrer i takt med entusiasmen. Her brant engasjementet varmt rundt blant annet forskningsstoff, tips å ha med seg i diabetes-hverdagen, dialog og forbrukerstoff.

Per 15. januar 2019 hadde vi

- 32.222 følgere på Facebook
- 5760 følgere på Instagram
- 3277 følgere på Twitter

Ungdiabetes

- 2563 følgere på Facebook
- 1587 følgere på Instagram

Også de unge med diabetes viser troverdighet og mot. Elleve år gamle Helenes erfaringer engasjerte stort på Facebook.

Den store dagen vekker glød og samhørighet på sosiale medier hvert eneste år.

Dagbladet INNHOLD VIDEO PLUSS SNARVEIER BLINDERN 5°C

Ny diabetes 2-studie: Avslør tegnene 20 år før du kan bli syk

Hele 250 000 nordmenn er i risiko for å utvikle diabetes 2, ifølge NHI. Dette er de tidlige tegnene.

Dagens Medisin Nyheter Debatt Pharma DM Arena

NCD-strategien: Kun 7 av 18 diabetes-mål oppnådd

Av 18 tiltak for bedre diabetesbehandling kan bare 7 av tiltakene kvitteres ut som «oppnådd» etter fem år, ifølge Helsedirektoratet. – Det går allfor sakte, mener Bjørnar Allgot i Diabetesforbundet.

RanaBlad Papiravisen

Diabetesforbundet: Gode kostholdsråd er viktig for alle med diabetes – og for folkehelsen

VG SPORLEN VG LIVE TV-GUIDE VG+ TIPS OSS

Går tilbake på beslutning om blodsuktermåler

I mai ble det besluttet at diabetes-sensoren FreeStyle Libre skulle leveres til norske sykehus. Nå er saken utsatt til over nyttår.

Dagens Medisin Nyheter Debatt Pharma DM Arena

Diabetes-studie: 40 prosent møter ikke spesialist

– Det er en stor overraskelse for oss at mange ikke har vært til spesialist det siste året, sier forsker Anne Helen Hansen.

Ringerikes Blad Papiravisen

Legebisøk om diabetes og hjertesykdom

Dagbladet INNHOLD VIDEO PLUSS SNARVEIER BLINDERN 5°C

Slik øker diabetes krefttrisikoen

Diabetes øker krefttrisikoen med inntil en fjerdedel, viser ny studie.

forskning.no

Helseråd på Facebook hjelper folk med diabetes

Men helsetilbudene er mer skjeplikt til å spre informasjon via sosiale medier, viser forskning.

2 Mandag 4. feb. Viklo Spørsmål Underholdning Samt Røstebaker

ADVARER MOT INSULINMANGEL: – Bare halvparten av pasienter vil få medisinen de trenger

Antall personer med diabetes øker, men det gjør ikke tilgangen til insulin. Det innebærer at over halvparten av de som trenger medisinen ikke vil få tilgang til den om ti år, hevder forskere.

MR MENY SOK

Diabetesforbundet går sammen med Tjukkasgjengen i Malvik

Etter at Tjukkasgjengen i Malvik begynte å gå faste turer hver tirsdag har stadig flere kommet seg ut og blitt med på tur.

LøftTidende Papiravisen

– Jeg følte meg ikke alene da mitt barn fikk diabetes og alt ble snudd på hodet

Da barnet til Karina Wik fikk diagnosen diabetes oppsøkte hun Diabetesforbundet Vest-Lofoten. Der møtte hun foreldre i samme situasjon.

HVA HAR VI GJORT?

Diabeteslotteriet

Det ble i 2018 solgt nesten 210.000 lodd. I starten av året ble en del lodd solgt via Bistandshuset (telefonsalg), men Diabetesforbundet valgte å avslutte dette samarbeidet sommeren 2018. Av totalsalget har lokal- og fylkeslag solgt nærmere 9000 lodd, som også har finansiert ulike aktiviteter i lokal- og fylkeslagene.

En av de fire hovedgevinstene (reisegavekort til en verdi av 70.000) ble skrapet fram av en heldig vinner, og en annen gladlaks skrapte fram en el-sykkel. Totalt har vi gledet premievinnere med om lag 3000 gevinster i denne runden. Årets overskudd fra lotteriet – som går tilbake til diabetesrelatert arbeid – var på 2,8 millioner kroner.

Mange bekker små ...

- I løpet av april og mai hadde lokallag over hele landet diabetesdugnad, der de delte ut tusenvis av brosjyrer om diabetes type 2 på legekontorer. Diabetesdugnaden er planlagt å bli en årlig aktivitet.
- Diabetesdugnad også rettet mot ordførere! På landsmøtet kunne vi vise fram ordførere fra hele landet som poserte med den blå diabetesringen. Her må vi berømme alle lokal- og fylkeslag som har jobbet politisk på grasrotnivå for å fremme diabetessaken.
- Under Forskningsdagene i september hadde vi stand på Forskningstorget på Universitetsplassen i Oslo. Aktiviteten var rettet mot skoleklasser, med formål å forklare hvordan insulin virker i kroppen og hva diabetes type 1 er. Et utall ungdommer sto i kø for å måle blodsukker og lære om diabetes type 1.
- I anledning 70-årsjubileet utarbeidet vi en egen quiz til bruk på stand og arrangementer for å skape engasjement.

President i EASD Juleen R. Zierath åpnet årets konferanse i Berlin.

HVA HAR VI GJORT?

Diabetesforbundet på EASD

For 54. gang var forskere, helsepersonell, legemiddelindustri og andre fra over 100 land samlet under det årlige diabetesforskningsgildet. Denne gang i Berlin.

Over 15.000 mennesker var til stede da den fire dager lange konferansen i oktober gikk av stabelen. Diabetesforbundet var som alltid representert, både avtroppende forbundsleder Nina Skille, generalsekretær Bjørnar Allgot og redaksjonen fra Diabetesforbundet var på plass.

Under åpningen av konferansen presenterte EASD-president Juleen R. Zierath noen harde, tankevekkende fakta:

– Hvert 6. sekund dør noen av komplikasjoner fra diabetes – de fleste med hjerte- og karsykdom. 12 prosent av helsebudsjettene våre går til diabetes. 75 prosent av disse kostnadene brukes til å behandle komplikasjoner – komplikasjoner det er fullt mulig å forebygge.

Et velkjent problem som Diabetesforbundets utsendte kjenner godt igjen fra norsk helsepolitikk. Nina Skille og Bjørnar Allgot var der også for å tilegne seg ny kunnskap:

– Det er viktig for oss å holde oss oppdatert og få med oss de viktigste nyhetene, slik at vi kan gi våre medlemmer de beste rådene. I tillegg bruker vi kunnskapen til å etterspørre siste nytt innen både behandling og behandlingsutstyr for alle med diabetes i Norge, er de to enige om.

” Det er viktig for oss å holde oss oppdatert og få med oss de viktigste nyhetene, slik at vi kan gi våre medlemmer de beste rådene.

Den blå ringen er et internasjonalt symbol for diabetessaken. Bjørnar Allgot har den gjerne på jakkeslaget også.

Diabetesykepleier Gry Lillejordet målte blodsukkeret til politiker Ingvild Kjerkol fra Arbeiderpartiet.

HVA HAR VI GJORT?

Blodsukker, politikk og jubileum på Arendalsuka

For femte år på rad var Diabetesforbundet representert under Arendalsuka. Dette året også som 70-årsjubilant.

I løpet av uka deltok Diabetesforbundet på flere debatter, blant annet «Kan vi regulere oss til et bedre liv?». Det ble delt ut informasjon om diabetes på stand fra mandag til fredag, og mange fikk mulighet til å teste kunnskapen i en diabetes-quiz.

På standen var det fokus på et nytt tema hver dag. Tirsdag var Diabeteslinjen sin dag, og sykepleiere var tilstede for å måle blodsukker og svare på spørsmål. Onsdagen var turen kommet til face2face, som jobber målrettet og oppsøkende opp mot personer med innvandrerbakgrunn. På torsdag var frivillige fra lokallaget i Arendal representert på standen, og samme kveld ble det storstilt jubileumsfeiring. På fredagen ble det satt fokus på ungdom og diabetes.

Helseminister Bent Høie var også innom standen. Her i prat med avtroppende forbundsleder Nina Skille.

POLITISK ARBEID

Politiske begivenheter i 2018 – fokus på insulinpumper og glukosemålere

Tilgang på nye insulinpumper og glukosemålere har vært den viktigste politiske saken for Diabetesforbundet i 2018.

Diabetesforbundet har, gjennom hele 2018, jobbet iherdig med politisk påvirkning mot myndigheter og beslutningstakere for å få fart på det nasjonale anbudet på insulinpumper og glukosemålere, og for å få FreeStyle Libre på refusjon. Vi har hatt møter med en rekke stortingspolitikere og politisk ledelse i Helse- og omsorgsdepartementet. Vi har hatt tett dialog med Sykehusinnkjøp RHF (regionale helseforetak), og ga direkte innspill til arbeidet med anbudet.

Parallelt har vi forsøkt å få mest mulig oppmerksomhet om situasjonen rundt tilgang på nytt behandlingsutstyr, gjennom våre egne kanaler og innsalg til eksterne medier. Dette resulterte i en rekke oppslag og dekning av saken på tampen av året.

POLITISK SEIER FOR DIABETESFORBUNDET – DOBLING AV BEVILGNINGEN TIL NASJONAL DIABETESPLAN

Nasjonale diabetesplan (2017–2021) har som formål å gi bedre helsetjenester til personer med diabetes. Det har vært viktig for Diabetesforbundet å følge med på om planen blir satt ut i livet. I 2018 har Diabetesforbundet hatt møter med ledelsen ved alle de regionale helseforetakene, hvor Nasjonal diabetesplan var tema. Unntaket var Helse-Vest, som ikke besvarte møteforespørslene våre.

Diabetesforbundet har, fra Nasjonal diabetesplan ble lansert i 2017, reagert på manglende bevilgninger til gjennomføring av planen. Etter påvirkningsarbeid mot Stortinget klarte vi å få doblet bevilgningen til diabetesplanen, fra 2 til 4 mill. kroner, over statsbudsjettet for 2019.

Organisasjonsrådgiver Betül Cokluk og avtroppende forbundsleder Nina Skille på plass i Stortingets vandrehall da statsbudsjettet for 2019 ble lagt fram.

Avtroppende forbundsleder Nina Skille og generalsekretær Bjørnar Allgot var godt fornøyde etter møtet med ledelsen i Helse-Nord RHF.

Delegasjon fra Diabetesforbundet på vei til møte med helseministeren. Temaet er tilgang på FreeStyle Libre og andre nye behandlingshjelpemidler. Fra venstre: Medisinsk rådgiver Trond Geir Jenssen, generalsekretær Bjørnar Allgot, avtroppende forbundsleder Nina Skille og barnelege Hans-Jacob Bangstad.

Med blomster og bram ble Sverre Ur valgt inn som ny forbundsleder.

LANDSMØTE

Engasjerende og innholdsrik landsmøtehelg

«En av de viktigste tingene Diabetesforbundet gjør, er å gi møteplasser til folk i samme situasjon». Nina Skille åpnet landsmøtet med å tenne to lys, tradisjonen tro når Diabetesforbundet inviterer, og belyste med dette et vesentlig bidrag i vår diabetes-hverdag.

MED STORE ØRER OG KLART BLIKK

Landsmøtet som ble avholdt på Clarion Hotel & Congress Oslo Airport 12.-14. oktober, samlet nesten 350 deltagere, hvorav 230 delegater. Legg til en bukett fra Ungdiabetes nasjonalt, et knippe oppmerksomme observatører, medlemmer av nasjonale komitéer, gjester fra fjern og nær, et opplagt sentralstyre og et sekretariat som sto for den tekniske gjennomføringen, og vi hadde en fin miks for å kunne gjennomføre helgen, uten at noen fikk nevneverdige skrammer i hverken selvbilde eller på knær.

Med en fylldig og innholdsrik saksliste var det en engasjert forsamling som viste at de tok tilliten som delegater og representanter for sine respektive lag seriøst. Med store ører og klart blikk var det ingen saker som ikke skapte engasjement. De sakene som skapte flest notater i protokollene, var imidlertid den forestående fylkessammenslåingen og hvorvidt Diabetesforbundet skal følge de nye fylkesgrensene eller ikke. Samt valg av nytt sentralstyre og den kommende strategien for landsmøteperioden 2019-2021. Møtelederne Dagfinn Østbye, Stine Vedvik og Hans Christian Lillehagen loset oss trygt igjennom vedtektsendringer, resolusjoner og valg.

GULLNÅL TIL NINA

En god pause i det hele tilegnet jubileumsmarkeringen av Diabetesforbundets 70 år med arbeid for alle som er berørt av diabetes. Avtroppende forbundsleder, Nina Skille, ble som en start på jubileumsfesten hedret med Diabetesforbundets Gullnål med diamant for sitt arbeid med å gjøre

forbundet både varmere og sterkere. Foruten seks flotte hverdagshelter var det lite heder og ære denne kvelden. Men i tillegg til festmiddagen, fikk alle med seg noen gullkorn fra forbundets historie, og noen musikalske innslag fra koret Frisk Pust, før kursen ble peilet inn mot dansegulvet og etter hvert inn på soveavdelingen.

Før helgen ble avsluttet med lunsjbuffet og en siste runde med glutenfrie kaker, hadde forbundet fått ny forbundsleder i tidligere sentralstyremedlem Sverre Ur. Det var også valgt fire nye sentralstyremedlemmer og tre nye varamedlemmer som skal holde forbundet på riktig kurs frem til 2021 – og dessuten er det vedtatt et økt fokus på den yngre gruppen medlemmer. Dette gir seg utslag i årlig sommerleir, en for barn og en for ungdom, samt at Insufanten nå reiser ut på en Norgesturné for å skape oppmerksomhet rundt barnediabetes. Det blir tre spennende og innholdsrike år vi går i møte.

Avtroppende forbundsleder Nina Skille ble overrakt Diabetesforbundets gullnål av generalsekretær Bjørnar Allgot.

HVA HAR VI GJORT?

Verdens diabetesdag 14. november

Markeringen av 70-årsjubileet fortsatte på Verdens diabetesdag. I tillegg ble det sendt ut pressemeldinger lokalt og nasjonalt om diabetes og barn. Her fikk vi dekning i avis og radio flere steder i landet. Aftenposten junior lagde en sak som også fikk oppslag på forsiden.

Nærmere 300 apotek over hele landet bestilte informasjonspakker om diabetes type 2 og diabetesrisikotesten. Temaet for pressemeldinger til lokal- og fylkeslag var «diabetes og familien», og her var det flere lag som fikk dekning i lokalavisene.

I sosiale medier var engasjementet stort. Hovedposten om Verdens diabetesdag nådde over 194.000 og hadde mer enn 1000 delinger. Som i tidligere år lyste det opp blå bygninger på både små og store steder, blant annet Tønsberg, Lødingen, Trondheim, Aurskog, Tromsø og Lofoten.

PRIS TIL YNGRE FORSKERE

Utdeling av Diabetesforbundets forskningspris har blitt et fast innslag 14. november, og i 2018 ble prisen delt ut for andre gang. Formålet med prisutdelingen er å stimulere til mer norsk diabetesforskning. Nytt av året var forskningsprisen for yngre forskere som gikk til førsteamanuensis Simon Nitter Dankel. Vi kunne også gratulere professor Knut Dahl-Jørgensen. Rundt 300 personer deltok på utdelingen i Samfunnssalen i Oslo med Katarina Flatland som konferansier. Stemningen i salen var god, og vi fikk tilbakemelding fra forskerne om at prisen er viktig for norsk diabetesforskning.

For første gang ble arrangementet streamet. 200 personer fulgte sendingen fra start til slutt, mens 1000 personer var innom sendingen i en kortere periode. Årets kommersielle samarbeidspartnere var Boehringer Ingelheim og Novo Nordisk.

For første gang: to forskere – to priser

Knut Dahl-Jørgensen og Simon Nitter Dankel kunne stolt motta Diabetesforbundets forskningspris på Verdens diabetesdag 14. november – sistnevnte som yngre forsker.

Knut Dahl-Jørgensen fikk hovedprisen, som ble utdelt for andre gang. Prisen fikk han for å ha gitt betydelig bidrag til norsk og internasjonal diabetesforskning, og for å ha vært en pioner på mange av sine forskningsområder.

Professor Knut Dahl-Jørgensen er professor ved Barne- og ungdomsklinikken ved Institutt for klinisk medisin UiO og OUS. Han er en av grunnleggerne bak Oslo Diabetes Forskningscenter, og leder forskergruppen på barnediabetes.

Dahl-Jørgensen har i mange år vært tilknyttet Diabetesforbundet, som medlem av medisinsk fagråd, samt medlem av og i de senere år leder av nasjonalt Diabetesforumstyre.

Førsteamanuensis Simon Nitter Dankel ved Universitetet i Bergen forsker på fettvevsforandringer ved overvekt og diabetes type 2. Håpet hans er at det kan lede til mer persontilpasset behandling av denne sykdommen.

1. Slottsfjellet Foto: Ole Johan Frogner | 2. Kopervik kirke Foto: Jorunn U. Nordstokke | 3. Kristiansten festning Foto: Heidi Olavsbråten | 4. Åndasnes barneskole Foto: Jonny Rønning | 5. Skjee kirke Foto: Ole Johan Frogner

FINN FORMEN

Motivasjonsgrupper

Diabetesforbundets motivasjonsgrupper handler om å skape de gode øyeblikkene sammen med andre, med fokus på trim, kosthold, motivasjon og erfaringsutveksling. Gruppene er åpne for alle, enten du har diabetes, eller bare ønsker å motiveres til sunnere levevaner.

I 2018 valgte vi å fortsette fokuset på oppfølging av gruppeledere, samt øke fokuset på å få i gang flere kostholdsgrupper. For mange er det en litt høyere terskel å skulle ha ansvaret for slike grupper. Derfor inviterte vi personer med ernæringsbakgrunn til gruppelederkurset vi arrangerte i april. Blant 24 deltakere hadde åtte av disse ernæringsbakgrunn. Etter kurset har noen bidratt med opplysningsarbeid for Diabetesforbundet, og i løpet av 2019 starter det trolig opp kostholdsgrupper også.

MOTIVASJONSBOOST

I november arrangerte vi historiens første Motivasjonsboost – en samling for eksisterende gruppeledere. På denne samlingen fikk de 14 deltakerne litt oppfrisking av kunnskap, men hovedfokuset var på erfaringsutveksling med andre gruppeledere. Den kanskje største seieren på motivasjonsgruppefronten er likevel at vi nådde målet vårt om å få i gang grupper i alle fylkene. Etter at Indre Nordfjord startet gågruppe i samarbeid med frisklivssentralen, ble det hurrastemning på kontoret.

SYNLIGGJORT TRENING

Diabetesforbundet har i 2018 jobbet aktivt med folkehelse og fysisk aktivitet. I tillegg til motivasjonsgrupper, har vi synliggjort trening på Verdens aktivitetsdag 10. mai. Fokus var da på sammenhengen mellom fysisk aktivitet og psykisk helse. Fysisk aktivitet har også stått sentralt på diverse foredragsoppdrag i lokallagene. På nasjonale konferanser har det blitt gjennomført trening som del av programmet, i form av morgentrening og pausetraining. Her kan nevnes Ledertreningskonferansen for ungdom, Diabetesweekend og landsmøtet.

App i oppsving

Appen **Styrk!** som ble utviklet i samarbeid med Muscle Animations og Helsedirektoratet i 2015, er fortsatt en nedlastbar folkehelsefavoritt.

Per 18. januar 2019 ser statistikken for nedlasting av appen slik ut:

App Store = **43.845**

Google Play = **29.350**

Til sammen 73.195 nedlastninger

MEDLEMSUTVIKLING

Medlemsutvikling

Ved utgangen av 2018 hadde Diabetesforbundet 32.666 medlemmer. I løpet av året meldte 2076 personer seg inn, og høstkampanjen vervet over 900 nye medlemmer.

I 2017 gjennomførte vi en kartlegging blant eksisterende og potensielle medlemmer om hvilke forventninger de har til Diabetesforbundet og et medlemskap i organisasjonen. Funnene har blitt tatt inn i forbundets nye strategi, og blir retningsgivende for medlems- og vekstarbeidet i 2019.

NYE MEDLEMSFORDELER

I september hadde Diabetesforbundet gleden av å presentere nye, diabetesrelevante medlemsfordeler. Vi håper de nye fordelene gjør diabeteshverdagen litt enklere.

Munnhelse: Rabatterte behandlinger hos tannlegekjeden Odontia og spesialistklinikken Bærum Oralkirurgi.

Syn: Interoptik gir medlemmer og deres familie-medlemmer nedsatt pris på briller og solbriller med styrke.

Trening: Actic gir alle medlemmer rabattert pris på trening. Mange av treningssentrene ligger i tilknytning til en svømmehall, og da inngår tilgang til svømmehall.

Forsikring: Diabetesforbundets medlemsforsikring omfatter nå også reiseforsikring og livsforsikring. Livsforsikring ble lansert i november for medlemmer fra 16 til og med 59 år, med tilbud om to måneders friperiode og ingen kvalifiseringstid. Dette er noe flere av medlemmene våre har etterspurt, og nærmere 1000 tegnet forsikringen før året var omme.

Helse, miljø og sikkerhet

I 2018 hadde Diabetesforbundet 33 ansatte fordelt på 31,9 årsverk – 6 menn og 27 kvinner.

Totalt sykefravær per 31.12. 2018 var 8,16 %. Egenmelding utgjør 1,61 % og langtidssykemeldinger 6,55 %.

Det arbeides kontinuerlig med å bedre arbeidsmiljøet, både fysisk og sosialt. Samarbeidet med de ansattes tillitsvalgte er godt og strukturert. Diabetesforbundet er en Inkluderende Arbeidslivsbedrift (IA). Forbundets policy er at det skal råde full likestilling mellom kvinner og menn. Av forbundets 33 ansatte

er 6 menn. Forbundets lønns- og ansettelsespolitikk likestiller kvinner og menn, og det er etter styrets oppfatning ikke behov for å planlegge eller iverksette tiltak når det gjelder likestilling eller forskjellsbehandling i bedriften.

Diabetesforbundets virksomhet fører ikke til forurensning av det ytre miljøet.

Aktivitetsregnskap

	2018 Regnskap	2018 Budsjett	Noter	2017 Regnskap
1 ANSKAFFEDE MIDLER				
a) Medlemskontingent	-12 168 544	-12 800 000		-12 824 276
b) Tilskudd				
i) Offentlige	-20 659 855	-18 800 000	1	-19 418 891
ii) Andre	-7 413 656	-10 586 000	2	-14 657 122
c) Innsamlede midler, gaver mv.				
i) Gaver, arv	-2 737 755	-900 000	3	-997 986
ii) Gaver, arv til forskning	-290 932	-400 000	3	-101 312
d) Opptjente inntekter fra operasjonelle aktiviteter				
i) Aktiviteter oppfyller formålet				
Kursavgifter	-1 804 050	-2 397 000		-3 790 645
Sponsorinntekter	-570 305	-820 000		-555 255
ii) Aktiviteter som skaper inntekter				
Lotteri	-5 197 390	-9 510 000	4	-8 703 759
Salgsinntekter	-365 995	-370 000		-664 020
Annonseinntekter	-2 714 339	-3 275 000		-2 918 343
e) Finans- og investeringsinntekter	-3 535 388	-995 000	9,10	-588 894
f) Andre inntekter				
i) Fra forskningsfond til prosjekter	-396 000	-1 655 000	5	-2 459 558
ii) Diverse inntekter	-304 779	-200 000		-248 805
Sum anskaffede midler	-58 158 989	-62 708 000		-67 928 866

	2018 Regnskap	2018 Budsjett	Noter	2017 Regnskap
2 FORBRUKTE MIDLER				
a) Kostnader til anskaffelse av midler				
i) Kostnader til medlemsverving	459 344	490 000		551 626
ii) Kostnader til innsamling av midler	96 756	150 000		117 154
iii) Diabeteslotteriet	2 439 514	5 697 000	4	5 449 100
iv) Varekostnad og beholdningsendring	149 460	136 000		210 939
v) Tap på kundefordringer	67 075	20 000		7 042
b) Kostnader til organisasjonens formål				
i) Tilskudd (forskning)	2 746 810	4 360 000		4 263 786
ii) Kostnader til aktiviteter som oppfyller formålet				
Diabetesprosjekter	8 512 075	9 563 000	6	14 755 685
Tilbakeføring til fylkes- og lokallag	5 682 557	5 980 000		5 906 142
Bladene Diabetes og Diabetesforum	4 329 327	5 104 000		4 717 844
Internasjonalt arbeid	1 399 700	1 540 000		1 845 386
Medisinske rådgivere	255 763	250 000		241 715
Kurskostnader	864 173	1 169 000		978 113
Landsmøte	3 577 130	3 412 000		0
Ungdomsarbeid	1 508 402	1 419 000		1 184 735
Opplæringsmateriell- og brosjyrer	5 185 071	7 168 000		8 177 078
Informasjonskampanjer	2 393 113	2 487 000		2 329 158
c) Administrasjonskostnader				
i) Administrasjons- og personalkostnader	19 000 718	15 183 000	7	15 299 700
ii) Sentralstyret	2 462 381	2 284 000		2 673 020
iii) Avskrivninger inventar og utstyr	1 629 059	276 000	8	392 664
Sum forbrukte midler	62 758 428	67 627 000		69 100 887
3 ÅRETS AKTIVITETSRESULTAT	4 599 439	4 919 000		1 172 020

4 TILLEGG/REDUKSJON AV FORMÅLSKAPITAL				
i) Formålskapital med eksternt pålagte restriksjoner				
Arv til trivselstiltak for barn	-115 887	-201 000		-280 972
Arv til beste for de syke	0	0		0
ii) Formålskapital med selv pålagte restriksjoner				
Innsamlede midler	-238 544	-492 000		-19 701
Forskning	1 042 932	-3 300 000		-3 338 499
iii) Annen Formålskapital	-5 287 940	-926 000		2 467 151
Sum disponert	-4 599 439	-4 919 000		-1 172 020

Balanse

	31.12.2018	Noter	31.12.2017
EIENDELER			
a) Anleggsmidler			
i) Andre driftsmidler			
Inventar og utstyr	862 227	8	2 050 558
ii) Finansielle anleggsmidler			
Finansplasseringer		9	1 255 563
Finansplasseringer forskning		10	9 038 657
Egenkapitalsinnskudd KLP	686 062	11	607 954
Sum anleggsmidler	1 548 289		12 952 733
b) Omløpsmidler			
i) Varebeholdning	253 266	12	228 494
ii) Fordringer			
Kundefordringer	1 228 281	13	1 022 928
Påløpne inntekter	2 800 000	14	2 600 000
Forskuddsbetalte kostnader	1 180 398		1 101 391
iv) Bankinnskudd, kontanter			
Drift	16 450 612		22 903 069
Forskning	19 484 929		8 271 404
Sum omløpsmidler	41 397 484		36 127 286
Sum eiendeler	42 945 773		49 080 018

FORMÅLSKAPITAL OG GJELD			
c) Formålskapital			
i) Formålskapital med eksternpålagte restriksjoner			
Arv til beste for de syke	-314 785		-314 785
Arv til trivselstiltak for barn	-444 827		-560 714
ii) Formålskapital med selvpålagte restriksjoner			
Innsamlede midler			-238 544
Forskningsmidler	-12 935 500		-11 892 568
iii) Annen Formålskapital	-14 857 666		-20 145 606
Sum Formålskapital	-28 552 778	15	-33 152 217

	31.12.2018	Noter	31.12.2017
FORMÅLSKAPITAL OG GJELD			
d) Gjeld			
i) Avsetning for forpliktelser			
Pensjon	-4 000 000	16	-4 350 000
ii) Kortsiktig gjeld			
Leverandører	-1 760 957		-2 352 958
Offentlig gjeld	-4 744 209		-4 582 078
Påløpne kostnader	-173 783		-766 472
Påløpne kostnader forskning	-370 000		-348 900
Forskuddsbetalte inntekter	-3 344 046	17	-3 527 392
Sum gjeld	- 14 392 995		- 15 927 801
Sum Gjeld og Formålskapital	-42 945 773		-49 080 018

Oslo, 27. februar 2019

Sverre Ur
Forbundsleder

Martine Hemstad Lyslid
Nestleder

Ronny Bjørkavåg
Styremedlem

Maria Breistrand
Styremedlem

Erlend Gjevre
Styremedlem

Lars Tore Haugan
Styremedlem

Inger Myrtvedt
Styremedlem

Bjørnar Allgot
Generalsekretær

Noter

REGNSKAPSPRINSIPPER

Generelt

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapslovens regler for små foretak og regnskapsstandarden for ideelle organisasjoner, samt retningslinjer fra Innsamlingskontrollen i Norge.

Direkte prosjektkostnader er klassifisert som kostnader til «anskaffelse av midler» eller «kostnader til organisasjonens formål». Indirekte kostnader, herunder lønnskostnader til administrasjonen, er klassifisert tilsvarende i den grad de er knyttet til konkrete prosjekter. Indirekte lønnskostnader er da fordelt etter medgått tid. Ikke fordelbare indirekte kostnader er klassifisert som administrasjonskostnader.

Alle inntekter og kostnader knyttet til Diabetesforbundets forskningsfond inngår i aktivitetsregnskapet. Fondets formålskapital er spesifisert i balansen som formålskapital med selvpålagte restriksjoner. Det er i tillegg laget et eget regnskap for fondet.

Inntekter

- Salgs- og annonseinntekter inntektsføres på leveringstidspunkt.
- Kontingent er inntektsført ved betaling, forskuddsbetalt kontingent er periodisert.
- Tilskudd inntektsføres i det året de bevilges for. Tilskuddsmidler øremerket for særlige prosjekter med tilbakebetalingsplikt inntektsføres i det år aktiviteten utføres. Mottatte tilskudd føres opp som gjeld i balansen inntil de kan inntektsføres i takt med gjennomføringen av prosjektet. Det vises til note 1 og 2.
- Andre innsamlede midler som gaver og arv inntektsføres i det året de mottas. I den grad slike midler er øremerkede og ikke brukt opp ved regnskapsperiodens utgang, vil dette fremkomme ved at deler av formålskapitalen framstår med eksterne eller selvpålagte restriksjoner.

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld

Kortsiktige fordringer og gjeld omfatter fordringer og forpliktelser som forfaller innen ett år. Omløpsmidler er generelt vurdert til laveste verdi av kostpris/pålydende og virkelig verdi.

Anleggsmidler

Anleggsmidler omfatter eiendeler bestemt for varig eie og bruk. Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost og avskrives over forventet økonomisk levetid. Ved varig verdifall foretas nedskrivning til virkelig verdi. Nedskrivning reverseres når grunnlaget for verdifall faller bort. Anleggsmidler aktiveres etter vurdering av beløp og levetid.

Investeringer i verdipapirer (aksje-/obligasjonsfond og pengemarkedsfond) er klassifisert som anleggsmidler, og er vurdert til kostpris. Nedskrivning foretas når det antas å foreligge varig mindre verdi. Alle verdipapirer ble solgt i starten av oktober 2018.

Nærstående

Transaksjoner med mulig nærstående parter er gjort på forretningsmessige prinsipper.

SKATT

Organisasjonen har ikke skattepliktige inntekter

	2018	2017	2016	2015	2014
Kostnader til organisasjonens formål	36 454 121	44 399 643	39 415 738	39 400 950	42 116 192
Sum forbrukte midler	62 758 428	69 100 887	65 155 576	59 785 489	65 089 906
Formålsprosent	58 %	64 %	60 %	66 %	65 %

Diabetesforbundet har som mål å ha høyest mulig formålsprosent da alle midler i utgangspunktet brukes for å gjøre hverdagen bedre for de med diabetes. I 2018 har omfanget av diabetesprosjekter vært lavere, og gitt en lavere formålsprosent.

	2018	2017	2016	2015	2014
Administrasjonskostnader	23 092 158	18 365 383	18 774 662	14 127 495	18 578 661
Sum forbrukte midler	62 758 428	69 100 887	65 155 576	59 785 489	65 089 906
Administrasjonsprosent	37 %	27 %	29 %	24 %	29 %

Diabetesforbundet ønsker å holde administrasjonsprosenten så lavt som mulig og under 30 %. I 2018 har mer blitt brukt av innleid personell, overtid, økte IT-kostnader og utskifting av utstyr, kombinert med lavere aktivitet innen formålsaktiviteter gitt en høyere administrasjonsprosent. Avskrivninger relatert til "Nye nettsider" er tatt over drift, og ikke finansiert fra forskningsfond som tidligere praksis.

	2018	2017	2016	2015	2014
Innsamlede midler	3 028 688	1 099 298	5 910 913	692 523	1 557 289
Kostnader til innsamling av midler	96 756	117 154	115 264	157 612	172 832
Disponibelt til formålet	2 931 932	982 144	5 795 650	534 911	1 384 457
Innsamlingsprosent	97 %	89 %	98 %	77 %	89 %

Diabetesforbundet har mange støttespillere, og mottar mange gaver fra flere hold. Tilgang på testamentariske gaver gjør at innsamlingsprosenten endres fra år til år. I 2018 utgjorde Innsamlede midler 5,2 % av totale anskaffede midler.

NOTE 1. OFFENTLIGE TILSKUDD

	2018	2017
Statstilskudd ordinært – Driftstilskudd (BUF-dir)	6 790 499	6 441 378
Tilskudd Diabeteslinjen, motivasjonsgrupper, minoriteter, tiltak	9 000 000	9 000 000
Tilskudd sommerleir 2018	150 000	0
Tilskudd fra Helsedirektoratet – forberedelse Diabetesforum 2019	500 000	200 000
Mva-refusjon nasjonalt ledd 2017	3 114 173	2 862 691
Reversert avsetning mva-refusjon 2017	-2 600 000	-2 500 000
Avsatt mva-refusjon 2018	2 800 000	2 600 000
Fordelingsutvalget BUF-dir	905 183	814 822
Totalt	20 659 855	19 418 891

NOTE 2. ANDRE TILSKUDD

Andre tilskudd	2018	2017
Andel overskudd Norsk Tipping/Lotteritilsynet	0	8 250 940
Atlas-alliansen/Norad – Zambia prosjekt	1 022 866	1 038 948
Gjensidigestiftelsen	500 000	0
Nasjonalt diabetesplan	604 000	0
Frifond LNU-midler	1 168 675	987 285
LNU aktivitetsstøtte – Herreløs arv	0	376 500
ExtraStiftelsen	3 988 840	3 931 293
OT Funkis	129 275	72 156
Tilskudd andre organisasjoner	7 413 656	14 657 122

Diabetesforbundet fikk i år ikke andel av overskuddet fra Norsk Tipping. Dette har historisk utgjort betydelige beløp. Diabetesforbundet har engasjert advokat, og har en sak på dette under behandling hos Klagenemdssekretariatet.

Spesifisering av inntektsført tilskudd fra ExtraStiftelsen:

Prosjekt	Overført	Årets tildeling	Overføres	Inntektsført
Eksterne Extra-prosjekter		1 770 000		1 770 000
Administrasjonstillegg ExtraStiftelsen		661 600		661 600
Extra – Trygghet for de aller minste		184 000	-184 000	
Extra – Diabestrygghet		522 000	-522 000	
Extra – Insufanten		977 325	-977 325	
Extra – Kan du «vise» meg diabetes		204 250	-204 250	
Extra – Bedre diabeteshverdag	469 000			469 000
Extra – Foreldreveiledningsprogram	385 000			385 000
Extra – Min diabeteshverdag	275 008			275 008
Extra – Podcast	217 204			217 204
Extra – Inspirasjonsfilmer for unge	164 759			164 759
Extra – Diabetes på tegnebrettet	46 269			46 269
Totalt	1 557 240	4 319 175	-1 887 575	3 988 840

Ubrukte midler per 31.12.18 er overført til 2019. Resterende midler ved ferdigstilte prosjekter blir tilbakebetalt til ExtraStiftelsen.

NOTE 3. GAVER/ARV TIL FORSKNING OG ØVRIGE TILTAK

Diabetesforbundet mottok i 2018 totalt 3,0 millioner kroner i arv og gaver. Der giver eller testator har ønsket at beløpet øremerkes spesielle formål, holdes det adskilt fra øvrige tiltak og disponeres på bakgrunn av særskilte vedtak i sentralstyret. Noe av gavene er samlet inn til spesielle formål og legges under innsamlede midler i balansen.

NOTE 4. LOTTERI

Diabeteslotteriet er et lotteri med skrapelodd. Tillatt solgte lodd i 2018 var 462.000 lodd á kr 25. Salgsperioden var fra januar til og med desember, og totalt antall solgte lodd var nesten 210.000. I starten av året ble en del lodd solgt via tredjepart (telefonsalg), men Diabetesforbundet valgte å avslutte dette samarbeidet sommeren 2018. Av totalsalget har lokal- og fylkeslag solgt nærmere 9.000 lodd, som også har finansiert ulike aktiviteter i lokal- og fylkeslagene.

Til tross for sviktende salg, ga årets overskudd fra lotteriet 2,8 millioner kroner til Diabetesforbundet.

NOTE 5. FRA FORSKNINGSFONDET TIL PROSJEKTER

I henhold til vedtak i sentralstyret kan det gjøres overføringer fra forskningsfondet til tiltak i regi av Diabetesforbundet. Det skal være forskningsrelaterte prosjekter som nasjonale Diabetesforum konferanser, forskningskonferanser, regionale forskningskonferanser og til arbeid med nasjonal strategi. I 2018 har det kun blitt gjort overføring til nasjonal strategi, da øvrige aktiviteter først finner sted i 2019:

Til egne prosjekter fra fond	2018
Nasjonal strategi	396 000
Total	396 000

I tillegg har forskningsfondet bidratt til finansiering av eksterne forskningsprosjekter og aktiviteter til en verdi av over 2 millioner kroner i 2018. Medisinsk fagråd bistår i utvelgelsen av hvilke eksterne prosjekter som får finansiering fra forskningsfondet.

NOTE 6. DIABETESPROSJEKTER

Følgende tiltak og prosjekter er inkludert i denne posten:

Diabetesprosjekter	Beløp
Diabeteskonferansen	5 322
Lederforum	333 701
Diabetesforum drift	422 231
Diabetesforum konf	9 869
Forskningskonferanse	12 300
Stipendiatkonferanse	137 419
Diabetesforumkonferanse	40 000
Likepersoner	12 235
Nasjonal strategi	335 825
Veiviser Nasjonal Diabetesplan	29 410
Kulturtilpasset kostholdsinformasjon	371 271
Diverse utvalg	546 652
Jubileumskomite	129 550
Inspirasjonsturne & opplæring tillitsvalgte	747 587
Diabetes og minoriteter	737 292
Barn- og familieutvalget	324 614
Eksterne Extra-prosjekter	1 770 000
Motivasjonsgrupper	1 246 438
Extra - Slanker seg syk	43 525
Extra - Diabetes på tegnebrett	59 375
Extra - Diabetesfadder	1 491
Extra - Inspirasjonsfilmer for unge med diabetes	152 963
Extra - Bedre diabeteshverdag for unge voksne	441 718
Extra - Foreldreveiledningsprogram ved diabetes	172 826
Extra - "Min diabeteshverdag"	144 572
Extra - Podcast	283 888
Total	8 512 075

NOTE 7. ADMINISTRASJONS- OG PERSONALKOSTNADER

	2018	2017
Lønn, honorarer, arbeidsgiveravgift	13 588 220	12 587 994
Personalkostnader og pensjon	2 673 351	2 996 610
Kontorkostnader, husleie	5 343 144	4 007 781
Porto og trykking	1 568 645	1 215 274
Kontingenter	270 484	262 523
Reise, opphold og servering	645 773	357 231
Andre utgifter	450 101	93 918
Internfakturert andre prosjekter	-5 539 000	-6 221 631
Total	19 000 718	15 299 700

Godtgjørelser i 2018 utgjør:

Forbundsleder, lønn og godtgjøring jan-okt	686 824
Forbundsleder, lønn og godtgjøring okt-des	185 899
Nestleder, jan-okt	82 030
Nestleder, okt-des	24 489
Arbeidsutvalgsmedlem	49 690
Sentralstyremedlemmer ink vara	186 772
Generalsekretær	1 052 961
Nitschke AS, lovpålagt revisjon (eks mva)	142 900
Nitschke AS, attestasjoner (eks mva)	69 680
Nitschke AS, annen bistand (eks mva)	33 200

Antall ansatte:

Diabetesforbundet hadde 33 ansatte per 31.12.2018, fordelt på 31,9 årsverk.

Totale lønnskostnader:

Forbundets totale lønns- og personalkostnader i utgjorde:

Totale lønnskostnader	2018	2017
Lønn	19 127 943	18 069 999
Pensjonskostnader	1 310 638	2 413 809
Arbeidsgiveravgift	3 115 311	3 124 467
Andre personalkostnader	2 935 211	1 824 250
Total	26 489 103	25 432 525

Andre personalkostnader inkluderer blant annet kostnader til kurs og velferdstiltak.

NOTE 8. AVSKRIVNINGER

Driftsmidler	Inventar og utstyr	Lokaler	IKT	Sum
Anskaffelseskost	645 766	315 380	4 466 124	5 427 270
Akk avskrivninger per 01.01	-524 835	-31 538	-2 820 338	-3 376 712
Inngående balanse 2018	120 931	283 842	1 645 786	2 050 558
Tilgang 2018	97 075	343 652	0	440 727
Avgang 2018	0	0	0	0
Årets avskrivninger	-74 447	-65 903	-1 488 708	-1 629 059
Utgående balanse 2018	143 558	561 591	157 078	862 227

Driftsmidler med levetid over tre år og anskaffelsessum over kr 15.000,- aktiveres og avskrives over estimert levetid. Inventar er avskrevet lineært med 20-33 %, kontorutstyr og IKT-investeringer med 33,3 % og innredning av lokaler avskrives med 10-20 %.

Avskrivningskostnaden til prosjektet «Nye Nettsider» er håndtert som en ordinær avskrivning under IKT. Denne har tidligere år blitt dekket av forskningsfondet, hvilket forklarer økningen i årets avskrivninger sammenlignet med tidligere år.

NOTE 9. FINANSPASSERINGER

Finansplasseringer relatert til Diabetesforbundets drift hadde en inngående verdi på 1.255.563,-. Finansplasseringene ble realisert i sin helhet i starten av oktober 2018, og verdi inkludert avkastning er plassert som bankinnskudd. Avkastning relatert til salget er inntektsført under finansinntekter.

NOTE 10. FINANSPASSERINGER FORSKNING

Finansplasseringer relatert til Diabetesforbundets forskningsfond hadde en inngående verdi på 9.038.657,-. Finansplasseringene ble realisert i sin helhet i starten av oktober 2018, og verdi inkludert avkastning er plassert som bankinnskudd administrert av forskningsfondet. Avkastning relatert til salget er inntektsført under finansinntekter.

NOTE 11. DIVERSE INNSKUDD FORMÅLSKAPITAL

Innskuddet i KLP reflekterer eierandel som følge av pensjonsinnskudd, og er estimert til 0,35 % av premiereserven som reguleres årlig.

NOTE 12. VAREBEHOLDNING

Varebeholdningen er vurdert til laveste av kostpris og virkelig verdi. Det er gjort nedskrivning for mulig ukurans.

NOTE 13. KUNDER

Kunder er vurdert til pålydende. Det gjøres tapsavsetninger på kundefordringer, der det antas at tap vil oppstå.

NOTE 14. PÅLØPNE INNTEKTER

I regnskapet for 2018 er det inntektsført 2.800.000,- etter beste estimat basert på at det er sannsynlig at betingelsene for å motta tilskudd for kompensasjon av merverdiavgift er oppfylt. Tilskuddet utbetales normalt i desember i 2019 etter egen søknad med frist 1. september 2019. Det ble i 2018 mottatt totalt 3.995.420,- i kompensasjon, hvorav 3.114.172,- gjaldt nasjonal ledd, mens 881.248,- ble videreført til lokal- og fylkeslag som oppfylte kravene for momskompensasjon.

NOTE 15. FORMÅLSKAPITAL

	Inngående balanse	Disponering resultat	Utgående balanse
i) Formålskapital med eksternpålagte restriksjoner	875 499	-115 887	759 612
ii) Formålskapital med selvpålagte restriksjoner			
<i>Innsamlede midler</i>	238 544	-238 544	0
<i>Forskningsmidler</i>	11 892 568	1 042 932	12 935 500
iii) Annen formålskapital	20 145 606	- 5 287 940	14 857 666
Sum formålskapital	33 152 217	-4 599 439	28 552 778

Forskningsmidler er regulert internt av egne statutter som er vedtatt på Landsmøtet. Forskningsmidler utgjør etter disponering 12,9 millioner. De eksternt pålagte restriksjonene brukes i samsvar med givernes ønsker og føringer.

NOTE 16. PENSJON

Diabetesforbundet har en offentlig ytelsespensjon for sine ansatte i KLP. Neddiskontert forpliktelse er ikke innarbeidet i balansen. Totalt innbetalt premie i 2018 var kr 1.310.638.

Ordningen tilfredsstiller kravene i lov om OTP (obligatorisk tjenestepensjon).

En gruppe på noen ansatte som ble ansatt før 11.11.1993 er med i en tilleggspensjonsavtale som skal sikre disse ansatte et ytelsesnivå som er regulert i en overenskomst mellom de ansatte og Diabetesforbundet. Tilleggsforpliktelsen er innarbeidet og avsatt for i balansen, og er beregnet til 4.000.000 kroner per 31.12.2018.

NOTE 17. FORSKUDDSBETALTE INNTEKTER

Følgende er inkludert i denne posten:

	2018	2017
Forskuddsbetalt kontingent	1 456 471	1 459 576
Extra-midler	1 887 575	1 561 687
Periodisering statstilskudd - Diabetesplan	0	604 000
Andre forskuiddsbetalte inntekter	0	-97 871
Totalt	3 344 046	3 527 392

Vedlegg

VEDLEGG 1: AKTIVITETER I DIABETESFORBUNDET

Oversikt over kurs, konferanser, møter og samlinger i regi av Diabetesforbundet nasjonalt i 2018:

Samling for unge med type 2 (27.-28. januar)
Ledertrening for ungdom (20.-22. april)
Lederforum (20.-22. april)
Stipendiatkonferanse (26.-27. april)
Finn formen-kurs i Oslo (28. april)
Sommerleir for ungdom (25.-29. juni)
Grunnkurs for nye tillitsvalgte (31. august-2. september)
Diabetesweekend for ungdom (28.-30. august)
Landsmøte (12.-14. oktober)
Ungdomskonferanse med generalforsamling (27.-28. oktober)
Inspirasjonsdag for motivasjonsgruppe-ledere (3. november)
Likefamiliekurs (2.-4. november)
Likepersonkurs (3.-4 november)
Utdeling av Diabetesforbundets forskningspris (14. november)

VEDLEGG 2: SAMMENSETNING AV SENTRALSTYRET, MEDISINSK FAGRÅD, NASJONALT DIABETESFORUM, UNGDIABETES OG FAGGRUPPE FOR DIABETESPSYKOLOGI

SENTRALSTYRET

Styret fram til Landsmøtet

Leder

Nina Skille

Nestleder

Morten Sandmo

Styremedlemmer

Sverre Ur

Beate Banne

Marlon Hepsø

Erlend Gjevre

Maria Breistrand

Varamedlemmer

Martine Hemstad Lyslid

Lars Tore Haugan

Medisinsk medarbeider

Trond Geir Jenssen

Ernæringsfaglig medarbeider

Anne-Marie Aas

Psykologisk medarbeider

Jon Haug

Arbeidsutvalget

Nina Skille

Morten Sandmo

Maria Breistrand

Sverre Ur (vara)

Marlon Hepsø (vara)

Representanter fra sekretariatet

Bjørnar Allgot

Cecilie L. Wendelboe

Nytt styre etter Landsmøtet

Leder

Sverre Ur

Nestleder

Martine Hemstad Lyslid

Styremedlemmer

Ronny Bjørkavåg

Maria Breistrand

Erlend Gjevre

Lars Tore Haugan

Inger Myrtvedt

Varamedlemmer

Ingvar Hauge

Cato Hekkilæ

Torill Lien Nilssen

Medisinsk medarbeider

Trond Geir Jenssen

Ernæringsfaglig medarbeider

Anne-Marie Aas

Psykologisk medarbeider

Jon Haug

Pedagogisk medarbeider

Nina Skille

Arbeidsutvalget

Sverre Ur

Martine Hemstad Lyslid

Maria Breistrand

Lars Tore Haugan (vara)

Inger Myrtvedt (vara)

Representanter fra sekretariatet

Bjørnar Allgot

Cecilie L. Wendelboe

MEDISINSK FAGRÅD

Leder

Kåre Inge Birkeland

Nestleder

Marit Graue

Styremedlemmer

Bjørnar Allgot
Tor Claudi
Knut Dahl-Jørgensen
Dag Fosmark
Anne Karen Jenum
Eirik Søfteland
Kristian Midthjell
Nina Skille
John Cooper
Anne-Marie Aas
Kristian F. Hanssen
Trond Geir Jenssen
Ane Wilhelmsen-Langeland
Tilla Landbakk
Jon Haug
Berit Rokne
Hans-Jacob Bangstad
Geir Joner
Kirsti Bjerkan
Ole E. Strand

Representant fra sentralstyret

Nina Skille

Representanter fra sekretariatet

Bjørnar Allgot
Heidi Henriksen

NASJONALT DIABETESFORUM

Leder

Knut Dahl-Jørgensen

Styremedlemmer

Brit Bechensteen
Edel Olstad
Janne Smedberg
Jon Haug
Karianne Fjeld Løvaas
Karin Pleym
Kjersti Nøkleby
Kristin Kolltveit
Kristina Ravnås Sunde
Linda Holten Riste
Liv Krossøy
Ole Strand
Silje Stangeland Lie
Tor Claudi
Lise S. Nybo
Bente Aksnes (brukerrepresentant)

Varamedlemmer

Annette Christin Lund
Bente Kilhovd
Bodil E. Tungland
Eirin Winje
Karianne Sten Solheim
Kristin Litlabø Bunes
Kristine Kårstad Skjøthaug
Normund Svoen
Thea Krogvik Bjørnstad
Tore Reinholdt
Bjørn Melsom (brukerrepresentant)

Møterett

Nina Skille
Trond Geir Jenssen

Representanter fra sentralstyret

Lars Tore Haugan
Nina Skille

Representant fra sekretariatet

Heidi Henriksen

UNGDIALETES

Styre fram til generalforsamling

Leder

Bjørn Peter Sandmo

Nestleder

Mathilde Natlandsmyr

Styremedlemmer

Kaia Johansen

Jeanette Myran Grøstad

Kirsti Pedersen

Sander Vassanyi

Katrine Mariell Karlsen

Nytt styre etter generalforsamling

Leder

Mathilde Natlandsmyr

Nestleder

Katrine Mariell Karlsen

Styremedlemmer

Kirsti Pedersen

Sander Vassanyi

Renate Sundsfjord

Camilla Domingos

Morten Skoland

FAGGRUPPE FOR DIABETESPSYKOLOGI

Leder

Ane Wilhelmsen-Langeland

Styremedlemmer

Jon Haug

Nina Handelsby

Siri Hoftun

Randi Abrahamsen

Eline Alten

Line Wisting

Eirin Winje

Ungdiabetes-representant

Sander Vassanyi

